

Tekintettel az imént mondottakra, megtettem a szükséges intézkedéseket, hogy most már az erdélyrészi szászoknak a külfölddel való összeköttetéseit felderítsem, s van szerencsém a t. minisztériumot is felkérni, hogy amennyiben ezen viszonyra vonatkozólag valamiféle adat tudomására jutott volna, vagy tudomására fog jutni, úgy méltóztassék azt velem diplomáciai úton leendő felhasználás végett lehetőleg mielőbb közölni.

Végül tájékoztatóul megjegyzem, hogy a délvidéki pángermán mozgalom leghathatósabb ellenszerének a közigazgatás állmosítását mondják.

Fogadja stb.

2

Miniszterelnöki átirat a kereskedelemügyi miniszterhez, a délvidéki német lapok pénzküldeményei tárgyában¹

ME 1902—XXI—1943 (2127)
(Gépirásos fogalmazvány.)

Bizalmas

Kereskedelemügyi miniszter úrnak

Köszönettel vettem Nagyméltóságodnak a délvidéki német lapok pénzküldeményei tárgyában f. é. június hó 7-én 3466. eln. sz. a. kelt bizalmas átiratát, mely iratból, valamint egyéb értesüléseimből azt a benyomást szereztem, hogy a délvidéki svábok között mutatkozó pángermán mozgalmat az erdélyrészi szászok szítják, s így a külfölddel való összeköttetést is valószínűleg ők tartják fenn.

Nagyméltóságod előldezett becses átiratából kitűnik, hogy főleg Drottelf József nagy-szebeni könyvnyomdász küld tetemes összegeket egy délvidéki német lapnak. Kívüle még Korodi Lutz dr. országgyűlési képviselő és a „Szász Nemzeti Bank” szerepelnek mint nagyobb összegek feladói. Van szerencsém tehát Nagyméltóságodat tisztelettel felkérni, méltóztassék lehetőleg mielőbb és bizalmas úton eruáltatni, hogy a nevezettek, valamint Obert Ferenc, brassói ág. ev. pap és Anheuer János újpécsi lakos kapnak-e pénzküldeményeket Németországból és Ausztriából s ha igen kitől és mennyit.

Fogadja stb.

3

Miniszterelnöki átirat az igazságügyminiszterhez a német nemzetiségi lapok szerkesztői ellen indított sajtóperek tárgyában¹

ME 1902—XXI—1903 (2127)
(Gépirásos fogalmazvány.)

Bizalmas

Igazságügyminiszter úrnak

A tervezett diplomáciai demarche sikeres keresztülvihetése érdekében olyan adatokra volna szükségem, melyek azt bizonyítják, hogy a magyarországi német nemzetiségi mozgalmakban külföldi, nevezetesen német és osztrák tényezőknek is benn van a keze. Miután Krámer

¹ A fogalmazvány lapszélén a következő feljegyzést olvassuk: „Válasz 2732 és 2928—902 M. E. sz.”

¹ A fogalmazvány lapszélén a következő feljegyzést olvassuk: „Válasz 2817—902 ME. sz.”

Alvin temesvári lapszerkesztő sajtópere alkalmával a tárgyalásról a lapokban olyan tudósítások jelentek meg, hogy a temesvári lap idegen pénzekkel dolgozik; miniszterelnökségi államtitkárom Nagyméltóságodat szóbelileg már régebben felkérte, hogy a temesvári sajtóper iratait méltóztassék átnézetni, s amennyiben az aktákban külföldi pénzküldeményeknek vagy általában a külfölddel való összeköttetésnek nyoma van, úgy méltóztassék az iratokat velem diplomáciai úton leendő felhasználás végett közölni. Azóta Korn Artúr nagyikikindai lapszerkesztő ellen is folyt sajtóper, s így van szerencsém Nagyméltóságodat tisztelettel felkérni, méltóztassék a szegedi iratokat is tekintetbe véve, becses válaszát lehetőleg mielőbb megadni.

Fogadja stb.

4

Miniszterelnöki átirat gr. Szárhegyi Lázár István Brassó megyei főispánhoz a délvidéki német nemzetiségi mozgalmak erdélyi szász irányítása tárgyában¹

ME 1902—XXI—1943 (2127)
(Gépirásos fogalmazvány.)

Újabb időben több olyan körülmény merült fel, melyből arra a következtetésre jutnak, hogy a délvidéki svábság között mutatkozó nemzetiségi üzelmeket bizonyos erdélyrészi szász-körök szítják, kik ismét németországi és ausztriai társadalmi tényezőkkel állanak összeköttetésben. Így Brassóban m. é. április hó 15-én A „Deutsches Tagblatt für Ungarn” nevű temesvári lap kiadójának címére feladott Korodi Lutz dr. országgyűlési képviselő 200+230 K-t, a „National Bank” (Szász Nemzeti Bank) pedig 200 K-t, s így csupán egy napon a szászok 630 K-t küldtek a temesvári pángermán lapnak, mely önerejéből nem lenne képes magát fenntartani. Obert Ferenc dr. ág. ev. brassói lelkész pedig részt vett az „Alldeutscher Verband”-nak f. é. május hó 25-én Eisenachban tartott közgyűlésén, hol Magyarország ellen heves kifakadások történtek.

Aziránt a kereskedelemügyi miniszter úr fog intézkedni, hogy a fent nevezettek címére a külföldről netán érkező pénzküldemények mérve és eredete eruáltassék; van szerencsém azonban Méltóságodat felkérni, legyen szíves a kétes viselkedésű egyének, különösen pedig Obert lelkész szereplése, működése és az „Alldeutscher Verband”-dal való összeköttetése iránt tájékozódni, s bizonyos szász köröknek a délvidéki pángermán propagandával s a külfölddel való összeköttetéseiről értesüléseit és nézeteit velem közölni.

Végül különösen hangsúlyoznom kell jelen iratom *szigorúan bizalmas*, személyes természetű jellegét.

Fogadja stb.

¹ A fogalmazvány lapszélén a következő feljegyzést olvassuk: „Válasz 2842—902 M. E. sz. — Igen bizalmas, kizárólag saját kezébe.”